

POSTANOWIENIE

Dnia 18 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z powództwa A.W.

przeciwko Y. Sp.z o.o. z siedzibą w G.

o odszkodowanie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 18 maja 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie z dnia 2 marca 2022 r., sygn. akt IV Pa 5/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. zasądza od A.W. na rzecz Y. Sp. z o.o. z siedzibą w G. kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

D.S.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2021 r. sygn. akt IV P 259/20 Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie oddalił powództwo A.W. skierowane przeciwko Y. Sp. z o.o. z siedzibą w G. o odszkodowanie za nieuzasadnione i niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę - pkt I W pkt II wyroku Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że wypowiedzenie dokonane powodowi było prawidłowe (uzasadnione) i nie naruszało przepisów o wypowiedzaniu umów o pracę. Przyczyny wypowiedzenia

były zasadne, prawdziwe, o właściwym ciężarze gatunkowym, rzeczywiste, konkretne i udowodnione. Sąd podkreślał, że u podstaw wypowiedzenia znalazły się przyczyny dotyczące pracownika, związane z nieprawidłowym zachowaniem powoda w procesie świadczenia pracy, dotyczące jego osoby, wskazywane nie tylko przez jego przełożonych, ale i współpracowników, przyczyny, które istotnie rzutowały na przebieg pracy wielu innych osób. Podkreślał też, że dokonanej przez pozwanego pracodawcę ocenie "nieprzydatności" A.W., wynikającej chociażby z braku oczekiwanych efektów wykonywania pracy przez powoda, nie można zarzucić arbitralności, dowolności ani sprzeczności z zasadami współżycia społecznego.

Na skutek apelacji powoda A.W. od wyroku Sądu Rejonowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 6 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 2 marca 2022 r., oddalił apelację oraz zasądził od powoda A.W. na rzecz pozwanego „Y.” Sp. z o.o. z siedzibą w G. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy wydał wyrok bez naruszenia przepisów prawa materialnego oraz przepisów proceduralnych. W konsekwencji Sąd Okręgowy zaakceptował w całości ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, traktując je jak własne. Sąd Odwoławczy w pełni podzielił także ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji, uznając ją za wyczerpującą.

W skardze kasacyjnej z dnia 10 czerwca 2022 r. pełnomocnik powoda zaskarżył w całości prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Rzeszowie z 2 marca 2022 r., zarzucając rażące naruszenia prawa materialnego:

- art. 45 § 1 k.p. przez błędną jego wykładnię polegającą na uznaniu, że dokonane w niniejszej sprawie wypowiedzenie umowy o pracę było uzasadnione pomimo, że wymienione przyczyny wypowiedzenia dotyczyły czynów, które miały miejsce około roku wcześniej, licząc od daty wypowiedzenia umowy o pracę, oraz że przyczyny te związane były z innym stanowiskiem pracy, które powód zajmował około rok wcześniej licząc od daty przedmiotowego wypowiedzenia;

- art. 8 k.p. przez brak jego zastosowania i uznanie, że pracodawca ma prawo wskazać w wypowiedzeniu umowy o pracę przyczyny dotyczące czynów związanych z stanowiskiem pracy powoda, które zajmował w okresie około jednego roku wcześniej, licząc od daty wypowiedzenia umowy o pracę oraz uznanie że

pracodawca może wypowiedzieć umowę o pracę z przyczyn, które faktycznie istniały od początku zatrudnienia pracownika pomimo, że u tego pracodawcy przepracował już wiele lat i miał zawartą umowę o pracę na czas nieokreślony;

- art. 30 § 4 k.p. przez błędną wykładnię poprzez uznanie, że dokonane w niniejszej sprawie wypowiedzenie było prawidłowe pod względem formalnym i zgodne z prawem, pomimo, że przedmiotowe przyczyny nie odwoływały się do konkretnych zdarzeń a które pozwany pracodawca wskazał dopiero w odpowiedzi na pozew i na rozprawie.

Pełnomocnik strony skarżącej zarzucił także zaskarżonemu orzeczeniu rażące naruszenia przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, tj. 378 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c. poprzez przyjęcie przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji bez jakiegokolwiek rozważenia merytorycznych zarzutów apelacji, dotyczących sprzeczności ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, a w szczególności braku rozważenia i pominięcia (tj. zupełnym przemilczeniem w uzasadnieniu wyroku) istotnych dowodów dopuszczonych w tej sprawie, a które to dowody zaprzeczały ustaleniom na podstawie których wydano wyrok, a także przyjęcie przez Sąd drugiej instancji za własne ustaleń faktycznych Sądu pierwszej instancji, pomimo braku powiązania wniosków przyjętych przez Sąd pierwszej instancji z zebrany materiał dowodowy, a także wyprowadzenia przez Sąd pierwszej instancji wniosków z oceny materiału dowodowego wbrew regułom doświadczenia życiowego oraz logiki.

Podnosząc powyższe zarzuty strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia temu Sądowi oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik powoda wskazał, że w sprawie istnieje potrzeba wykładni art. 45 § 1 k.p. w celu odpowiedzi na pytanie, czy wypowiedzenie umowy o pracę pracownikowi jest uzasadnione, jeżeli zawarte w nim przyczyny odwołują się do zdarzeń związanych z jego poprzednim stanowiskiem pracy zajmowanym przez niego w

odległym okresie (np. jednego roku) licząc od daty wypowiedzenia umowy o pracę. Zdaniem pełnomocnika strony skarżącej, istnieje także potrzeba wykładni art. 8 k.p. w celu odpowiedzi na pytanie, czy nie dochodzi do naruszenia zasad współżycia społecznego oraz społeczno-gospodarczego przeznaczenia przepisów regulujących umowy o pracę, w przypadkach, gdy pracodawca w wypowiedzeniu umowy o pracę wskazuje przyczyny dotyczące czynów pracownika związanych z jego stanowiskiem pracy, które zajmował na wiele miesięcy wcześniej przed wręceniem mu wypowiedzenia, gdy pracodawca dokonuje pracownikom wypowiedzenia umów o pracę z przyczyn faktycznie istniejących od początku ich zatrudnienia pomimo, że u tego pracodawcy przepracowali już wiele lat i mieli zawarte z nim umowy na czas nieokreślony. W sytuacji bowiem uznania, że powyżej opisywane zachowanie pracodawcy sankcjonuje art. 45 § 1 k.p., konieczna jest ocena, czy tego rodzaju zachowania pracodawców nie naruszają klauzul zawartych w art. 8 k.p., które stoją na straży zapewnienia pracownikowi większej trwałości stosunku umowy o pracę od zwykłych umów cywilnoprawnych.

Ponadto pełnomocnik strony skarżącej wskazał, że skarga kasacyjna jest w niniejszej sprawie oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd drugiej instancji przy rozpatrywaniu apelacji dokonał rażącego naruszenia przepisów postępowania. Sąd ten bowiem w praktyce nie rozpoznał zgłoszonych w apelacji zarzutów. Sposób rozpatrzenia przez Sąd drugiej instancji przedmiotowej apelacji, bez jakichkolwiek rozważań merytorycznych zarzutów apelacji świadczy, że bez wątpienia wystąpiły istotne uchybienia, które miały wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanego pracodawcy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a w przypadku jej przyjęcia o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania wg norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

W niniejszej sprawie wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparty został na przesłankach: potrzebie wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości, jak również na jej oczywistej zasadności. Przypomnieć więc należy, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13

czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., Legalis nr 127030, II CSK 84/07; z dnia 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r. Legalis nr 1875162, II PK 220/06, Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Strona skarżąca nie wykazała jednak w żadnym razie, że wskazane przez nią przepisy prawa materialnego budzą poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów. Pełnomocnik strony skarżącej nie uzasadnił więc w sposób wystarczający istnienia przytoczonej przez siebie przesłanki, która powinna spowodować przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, tym bardziej, że Sąd Najwyższy zajmował się już wielokrotnie wykładnią przepisów, których naruszenie podniesiono w skardze kasacyjnej, tj. art. 45 § 1 k.p. i art. 8 k.p.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano również na przesłankę, jaką jest oczywista zasadność skargi. Trzeba więc zauważyć, że taki sposób formułowania wniosku uznać należy za nieprawidłowy, a jego uzasadnienie przez stronę skarżącą w istocie świadczy o jego bezpodstawności. Nie można bowiem twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona - co oznacza oczywistą bezzasadność zaskarżonego orzeczenia, a więc niewymagającą jakichkolwiek dociekań lub analiz, a jednocześnie wskazywać na istnienie potrzeby wykładni przepisów - wymagającej z natury rzeczy pogłębionych rozważań (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lipca 2019 r., III CSK 148/19, LEX nr 2751796 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 577/17, LEX nr 2497710). Tego typu argumentacja, nawet w sytuacji podnoszenia jej w sposób „ewentualny”, podważa zasadność wniosku. Poza tym strona skarżąca, wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, nie uzasadniła swojego stanowiska w tym zakresie. Tymczasem w motywach wniosku opartego na tej właśnie przesłance przedsądu powinien być zawarty wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie swych twierdzeń (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr

198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy przepisów prawa i doszukiwania się ich znaczenia (tak m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała istnienia tej właśnie przesłanki przedsądu.

Należy także przypomnieć, że wskazane w skardze kasacyjnej zarzuty naruszenia prawa materialnego nie mogą odnieść zamierzonego przez skarżącego skutku, jeśli opierają się na kwestionowaniu dokonanych ustaleń faktycznych i stanowią jedynie bezskuteczną próbę kreacji odmiennych, własnych, pożądanых przez skarżącego ustaleń. Wykazywanie wadliwości dokonanych ustaleń nie stanowi bowiem uzasadnienia podstawy skargi kasacyjnej przewidzianej w art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 21.10.2004 r., V CK 81/04, Legalis nr 243310). Natomiast zarzuty naruszenia przepisów proceduralnych odnieść mogą

zamierzony skutek tylko wtedy, gdy następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), że miały wpływ na treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia. Nie chodzi przy tym o czysto teoretyczną możliwość takiego wpływu, lecz o wykazanie, że w okolicznościach danej sprawy ten wpływ był realny. Zarzuty naruszenia przepisów postępowania nie mogą być celem samym w sobie, lecz muszą służyć wykazaniu błędnego zastosowania przepisu (przepisów) prawa materialnego, który stanowi rzeczywistą podstawę prawną rozstrzygnięcia. Poza tym, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Oznacza to niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 9 ust. 1 pkt 1 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

D.S.

[f.n]